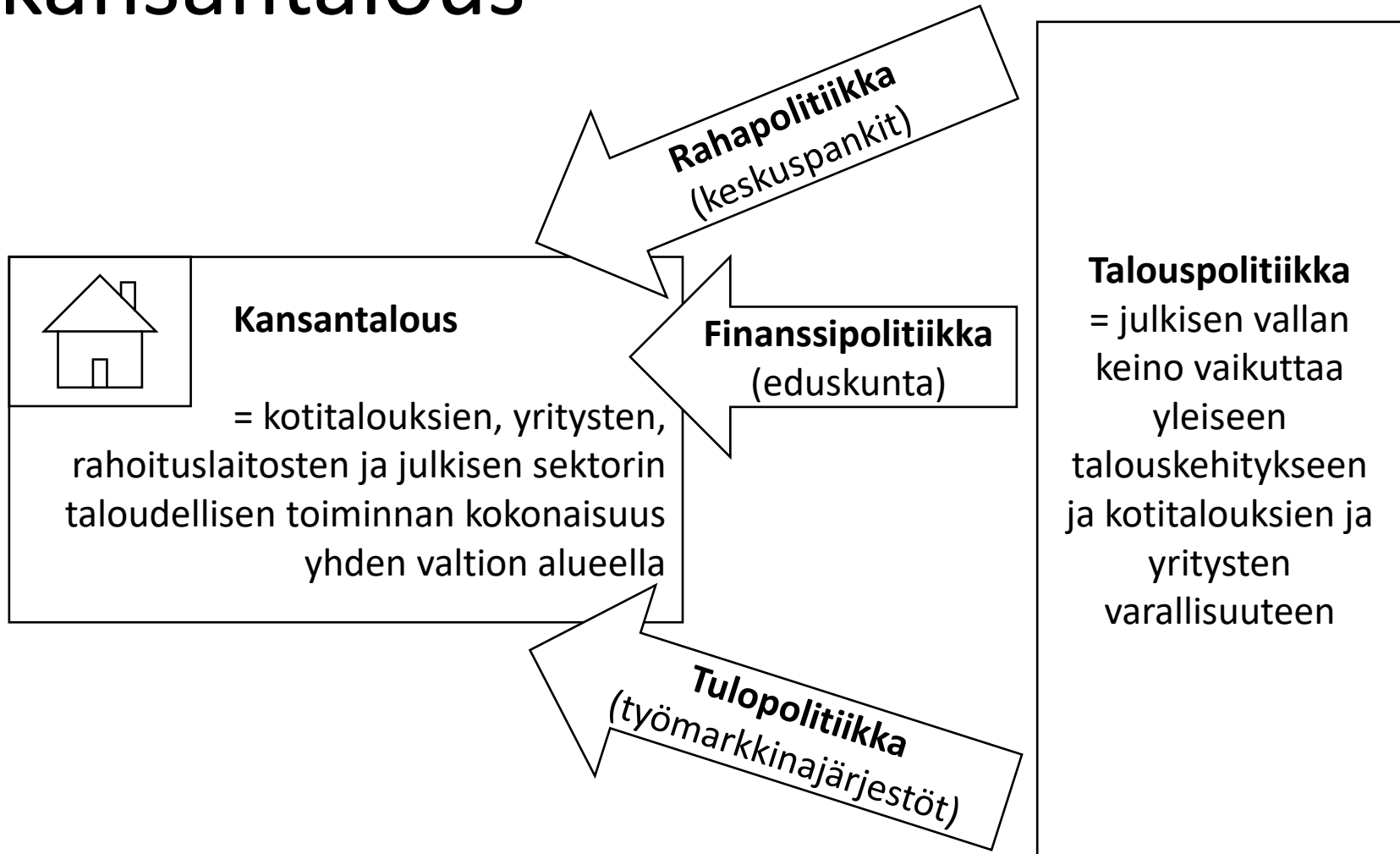

1. Kansantalouden perusteita

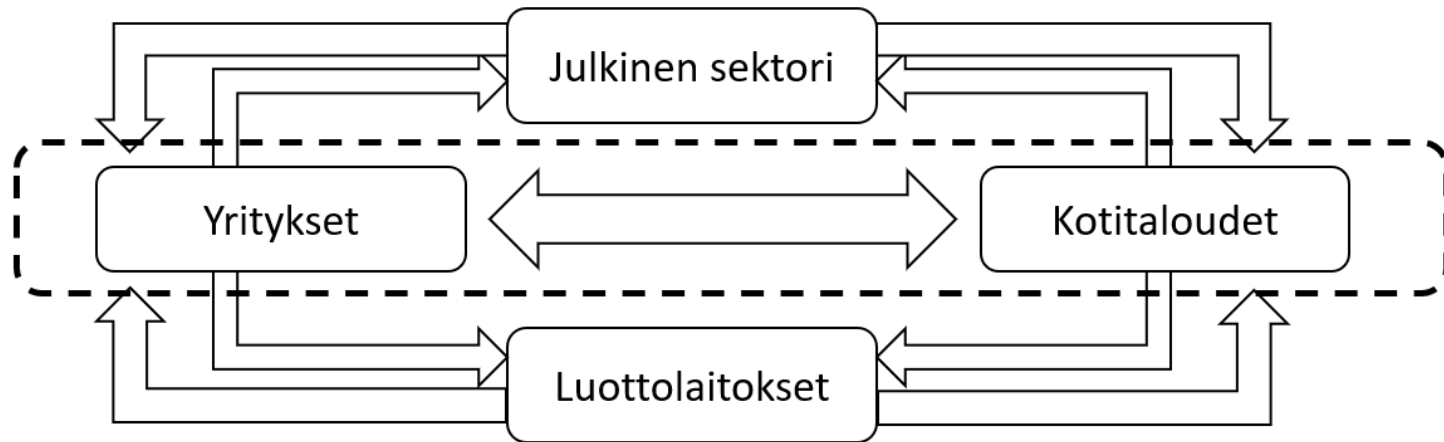
1.1 Talouspolitiikka ja kansantalous

1.2 Taloustiede tieteenlana

- Tieteenala, joka
 - selittää **taloudellisia ilmiöitä**
 - arvioi **taloudellisen valintojen vaikutuksia**
 - luo **järkeviä taloudenpidon periaatteita ja teorioita**
- Luonteeltaan **kvantitatiivista** (laskennallista), mutta **ajattelutapa ja ideologia** heijastuvat teorioissa
 - esim. tuloerot (usein oikeistolaiset kannattavat, vasemmisto vastustaa ja vaatii tasaamista)
- Luonteeltaan myös **poikkitieteellistä** ja yhtymiä mm. psykologiaan, valtio-oppiin ja oikeustieteeseen

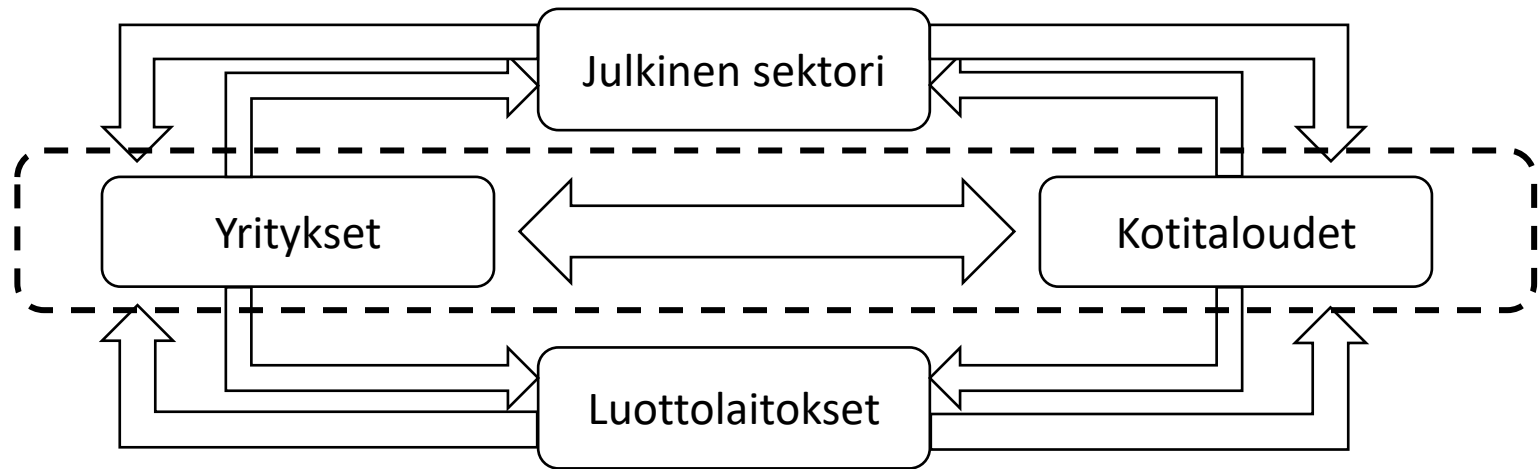
1.3 Kansantaloudelliset toimijat

- **Avoin sektori = yritykset ja kotitaloudet** tärkein osa
 - **kotitalouksien** (= samassa asunnossa asuvat, yhteiset tulot omaavat ihmiset) **taloudelliset ratkaisut** tiedon ja kokemuksen myötä kertyneen osaamisen perusteella
 - **yrietysten hyödykkeet** (tavarat ja palvelut) B2B + B2C ja **hyödykkeiden tuotanto**

- **Julkinen** sektori
 - tuottaa **verovaroin julkisia palveluja** kansantalouteen
 - rahoittaa **julkisia investointeja** (= pitkäaikaisvaikutteinen meno, sijoitus, jolla **laajennetaan tai parannetaan** esim. tuotantokoneistoa
 - jakaa uudelleen **taloudessa syntyviä tuloja**
 - esim. tulonsiirrot (lapsilisät, eläkkeet) ja yritystuet
 - omaa **julkisen talouden**, jonka tehtävä on tuottaa laadukkaita palveluja, ei voittoa
- **Luottolaitokset** = pankit ja vakuutusyhtiöt
 - **kotimainen ja kansainvälinen rahaliikenne** eli maksut maan rajojen yli, lainat ulkomailta ja sijoitukset ulkomaille
 - toimiva pankkijärjestelmä nykyisen talouden edellytys

KUVIO. Kansantaloudelliset toimijat

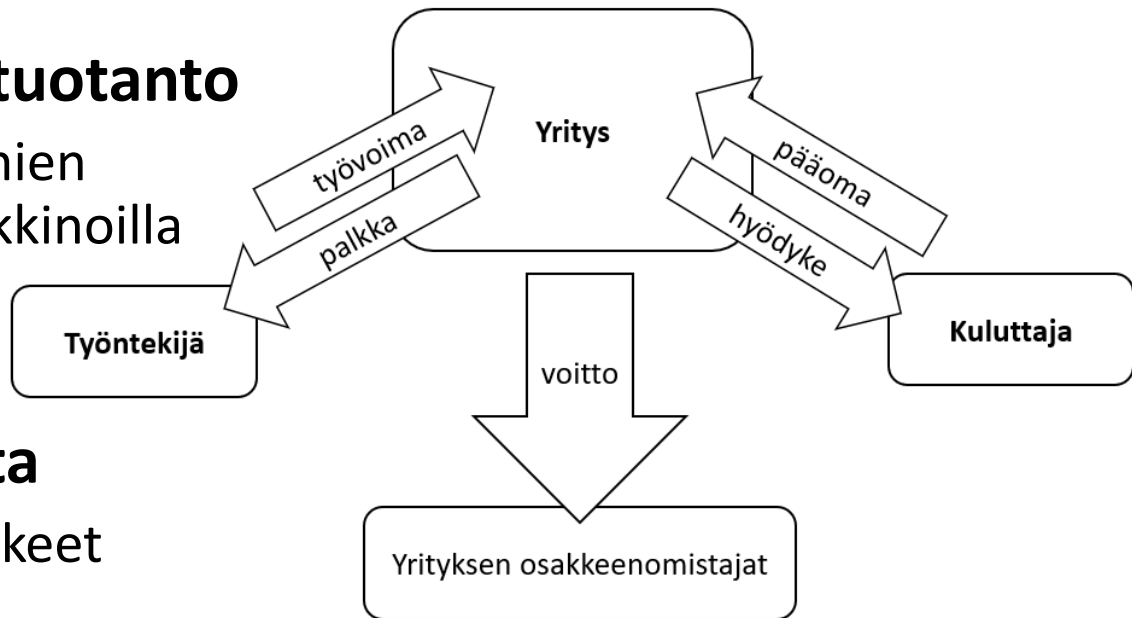
1.4 Talouden kiertokulku on sen osapuolten vaihdantaa

- **Talouden kokonaistuotanto**

- yritysten valmistamien hyödykkeiden markkinoilla muodostunut arvo
- hyödykkeen hinta

- **Vaihdannan kohteita**

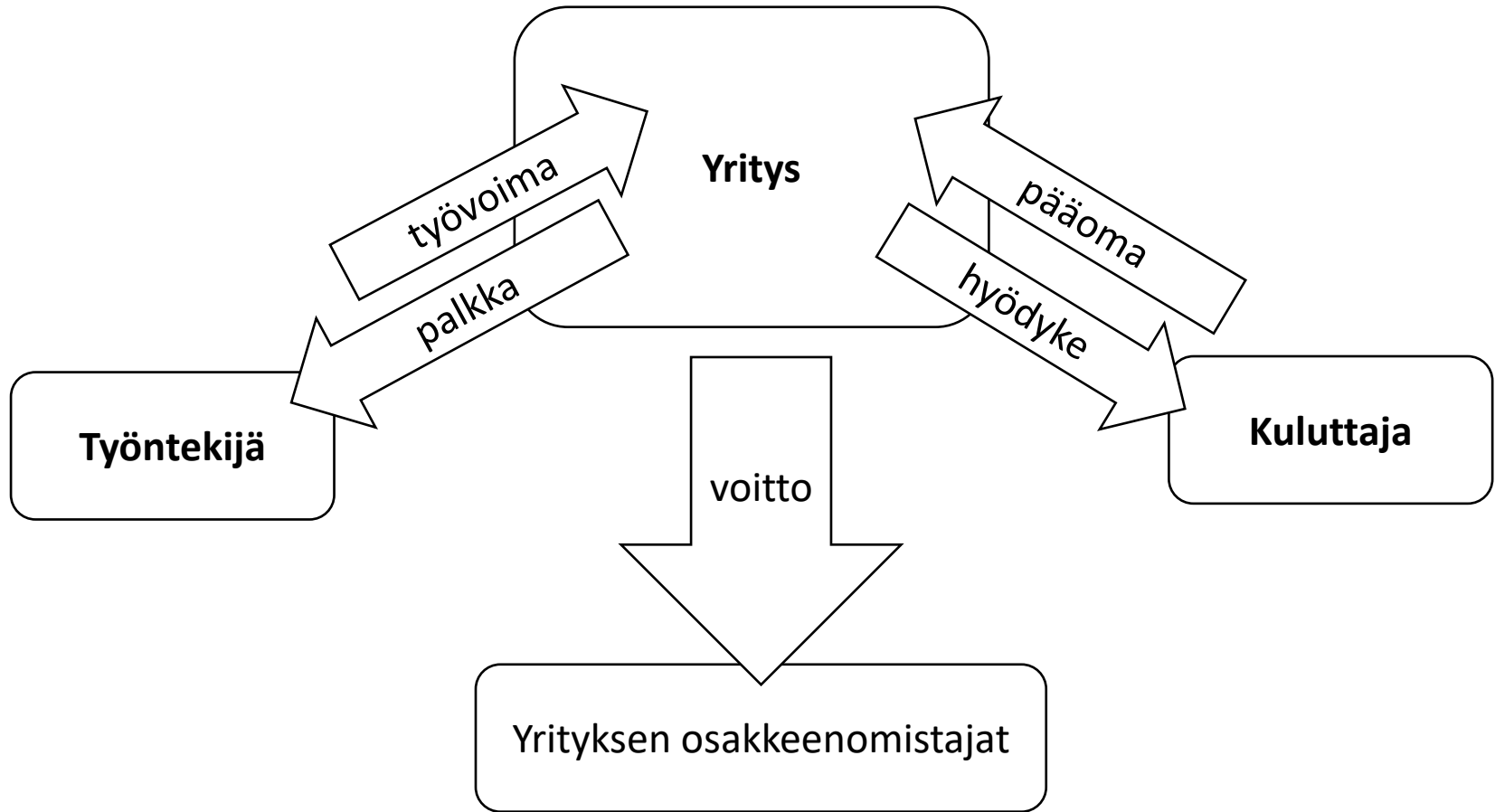
- valmistetut hyödykkeet
- työvoima
- luonnonavarat
- reaali pääoma = tuotannossa käytettävät koneet, laitteet ja rakennukset

- Yksinkertaisimmillaan vaihdanta tapahtuu vain **avoimen sektorin välillä**

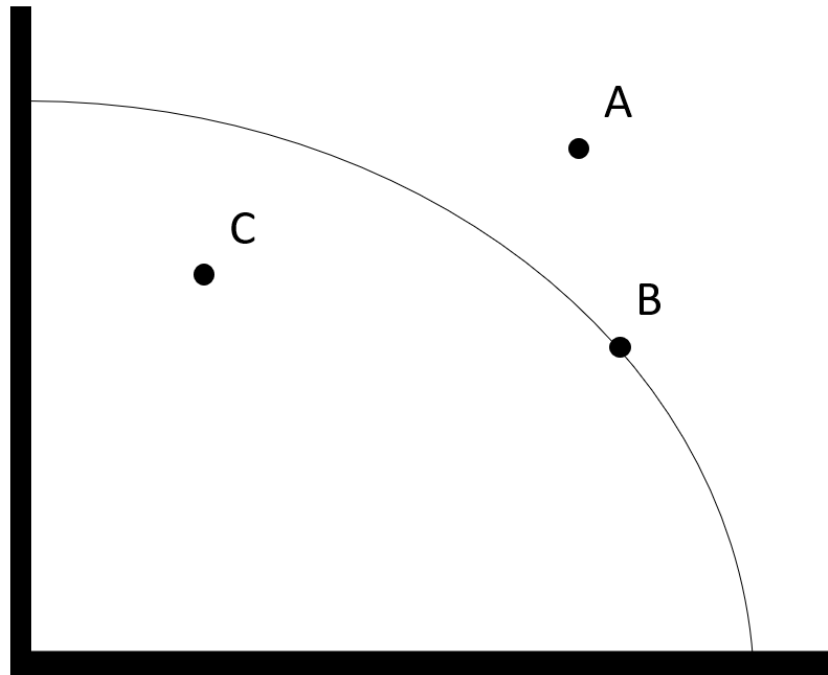
- Kiertokulun **ulkomaiset tulot ja menot** muodostuvat, kun
 - ostetaan hyödykkeitä ulkomailta (tuonti)
 - viedään kotimaista tuotantoa ulkomaille (vienti)
- **Kierto ei ole aina tasaista**
 - kotitaloudet eivät käytä kaikkia tuloja hyödykkeisiin, vaan säästävät (osan): **pääoma kierrossa vähenee**
 - yritykset **investoivat uusiin tuotantokoneisiin** ja valmistetaan tämän seurauksena enemmän tai uusia hyödykkeitä: **pääoma kierrossa lisääntyy**
- Yritysten **investoinnit** johtavat **talouskasvuun!**

KUVIO. Yksinkertainen vaihdanta

1.5 Niukkuus

- Tilanne, jossa **tarpeita on enemmän** kuin mahdollisuuksia niiden täyttämiseen
 - havainnollistetaan tuotantomahdollisuuksien käyrällä

- Havainnollistetaan **tuotantomahdollisuuksien käyrällä**, joka kuvaa **kaikkia mahdollisia tuotantokombinaatioita**
 - käyrällä (esim. piste B) tuotantokoneisto on täyskäytössä eli toisen hyödykkeen valmistusmäärän lisääminen vaatii toisen valmistusmäärän vähentämistä
 - käyrän rajaamalla alueella koko kapasiteetti ei ole käytössä (piste C)
- Hyvissä olosuhteissa kaupaksi käyvien tuotteiden määrä (piste A) edellyttää
 - jommankumman tuotteen valmistusmäärän pienentämistä
 - **investointia**, jolla tuotantoa voidaan **lisätä tai tehostaa** eli **talouskasvua**

KUVIO.

Tuotantomahdollisuuksien käyrä

